

Algemeen overleg Energie met minister ELI, 19 juni 2012.
Inbreng SP in eerste termijn

Wind op land

Windenergie is voor de komende twintig jaar de belangrijkste duurzame energiebron voor Nederland. De ontwikkeling van wind op land wordt echter belemmerd door het laissez faire beleid bij de Ruimtelijke Ordening in de afgelopen 15 jaar. Dat heeft geleid tot veel lokale knelpunten, verrommeling van het landschap, gevolgd door lokaal verzet. De SP wil inzetten op versterking van het lokaal draagvlak in plaats van de top-down Rijkscoördinatieregeling van stal te gaan halen.

Wij zijn voorstander van de volgende aanpak.

Zo snel mogelijk –wat ons betreft direct na het regeerakkoord- wordt een ruimtelijke structuurvisie wind op land vastgesteld, gebaseerd op een totaal productievolume van 6000MW in 2022, dat is twee jaar later dan de oorspronkelijke doelstelling; in de structuurvisie worden de ruimtelijke randvoorwaarden voor de inpassing van wind op land vastgesteld.

In de structuurvisie wordt de 6000MW verdeeld over de provincies obv van ruimtelijke inpasbaarheid en windopbrengst. Het IPO-convenant¹ uit februari 2011 komt qua opbrengst al op 85% van het benodigde volume, maar is qua verdeling o.b.v. ruimtelijke mogelijkheden nog niet optimaal. Het Rijk moet bij de verdeling de knoop doorhakken als de provincies er onderling niet uitkomen.

Provincies met een relatief kleine taakstelling voor wind op land krijgen een alternatieve taakstelling voor andere vormen van duurzame energie (biogas, zon, water)

Provincies krijgen een jaar de tijd om de ruimtelijke inpassing van hun windcontingent in overleg met de bewoners zelf uit te werken. In die tijd wordt de rijkscoördinatieregeling niet ingezet, maar dat kan alsnog gebeuren als provincies in gebreke blijven. In Drenthe is er bijvoorbeeld een provinciale taakstelling van 280MW, terwijl er op basis van de rijkscoördinatieregeling drie keer zoveel aanvragen in behandeling zijn genomen; de omwonenden zien dat niet zitten, maar willen wel meewerken aan het realiseren van de provinciale taakstelling.

Er komt per provincie een tijdpad voor de realisatie van hun aandeel in de 4000MW extra wind op land, zodat ze hun projecten niet allemaal kunnen doorschuiven naar 2022. Provincies die hun opgave vóór 2022 realiseren krijgen een beloning, treuzelaars krijgen een korting op het provinciefonds.

Het Rijk stimuleert dat provincies oude windparken op knelpuntlocaties geleidelijk uitfasen als onderdeel van het 6000MW plan. Een goed voorbeeld van deze aanpak is de provincie Flevoland.

¹ Dat telde op tot 3.350MW nieuwe capaciteit bovenop 2.000MW aan al gerealiseerde capaciteit.

Er komt een wettelijke regeling, waardoor de lusten en lasten van windprojecten eerlijker verdeeld worden. Ook de omwonenden dienen iets terug te zien voor de horizonvervuiling in hun omgeving.

Dan nog twee vragen over wind op land.

Het komt steeds vaker voor dat initiatiefnemers van windparken op land hun projecten clusteren tot een gezamenlijk vermogen van meer dan 100MW, om zo in aanmerking te komen van het regime van de rijkscoördinatieregeling. De SP-fractie vindt dit een oneigenlijk gebruik van deze regeling, er moet immers niet alleen sprake zijn van organisatorisch/commerciële samenhang, maar van een ruimtelijke eenheid. Ik neem aan dat de minister dat ook niet wil, maar zo nodig kom ik op dit punt met een motie.

De NWEA signaleert dat er bij de SDE+ niet streng genoeg geselecteerd wordt op het realiteitsgehalte van wind op land projecten, ondanks de maatregelen die beschreven staan in de brief van de minister d.d. 4 juni 2012. Hoe is de ontwikkeling van het % gerealiseerd over 2011? En hoe staat het met de verdere gelijkschakeling van het Nederlandse en Duitse feedintarief voor wind op land?

Wind op zee

De SP-fractie is voorstander van versnelling van wind op zee: op de Noordzee zijn minder planologische beperkingen en het waait er ook harder dan op land. Windparken op zee zijn ook prima te combineren met visreservaten.

De twee kabels die nu getrokken moeten worden voor de windparken van Typhoon (Eemshaven) en Eneco (Noordwijk/Sassenheim) laten zien hoe dringend een collectieve infrastructuur voor aansluiting van windparken op de Noordzee is. Als die infra er nu al zou liggen, zouden de initiatiefnemers goedkoper uit zijn, feitelijk is er dus sprake van kapitaalvernietiging.

TenneT kan zijn schaarse tijd en geld beter aanwenden voor een nutsbedrijf op de Noordzee, samen met de netbeheerders van de andere Noordzeelanden, in plaats van zijn energie te steken in het overnemen van Duitse elektriciteitsnetten.

De potentie voor wind op zee is groot, maar de kostprijs is nog een probleem. De windsector komt binnen twee jaar met een voorstel voor een proeftuin- en demonstratiepark om de kostenreductie te versnellen. Kan die proeftuin versneld worden door hier extra middelen voor uit te trekken (bv. vrijvallende middelen uit geannuleerde SDE-projecten) of bijvoorbeeld door samen te werken met een of meer buurlanden?

Bij een recent congres over windenergie vertelde een vertegenwoordiger van Typhoon, de ontwikkelaar van het windpark ten noorden van Schiermonnikoog, dat het financieel gunstiger is om buitenlandse leveranciers in te schakelen dan Nederlandse.

Buitenlandse contractors kunnen hun activiteiten met dekking van een exportkredietverzekering goedkoper financieren. Onderschrijft de minister dat dit een perverse prikkel is en zo ja, wat gaat hij doen om deze weg te nemen?

Nuttig gebruik restwarmte

De Nederlandse warmtevraag is 38.000MW, waarvan 60% laagwaardig (<100C). Volgens Rijkswaterstaat is er op dit moment tussen 13.500 en 15.500MW aan warmtelozingen op Rijkswateren vergund. De bandbreedte van 2.000MW doet vermoeden dat RWS zelf niet precies weet hoeveel er geloosd wordt. Is de minister bereid om dat beter te laten uitzoeken en de Kamer daarover bij de begroting 2013 te rapporteren?

Contouren leveranciersverplichting duurzame energie, versnellen uitrol duurzame energie, harmonisatie regimes tussen EU-lidstaten

Het kabinet wil import van duurzame energie gaan gebruiken om de 14% doelstelling in 2020 te halen, tegen de laagste kosten. Ik vrees dat het begrip “laagste kosten” daarbij met oogkleppen is ingevuld. Verduurzaming van onze energievoorziening is een hoeksteen van ons economisch beleid, geen kostenpost die je zo klein mogelijk moet houden. Volgens de minister van ELI is het technisch potentieel voor hernieuwbare energie in Nederland relatief beperkt. Wat is dat voor defaitistische houding van de minister van innovatie?

Uit het tabelletje in de brief van de minister [p.3] mag dan misschien blijken dat de potentie als percentage van het totale nationale gebruik wat lager is dan gemiddeld, maar het valt me vooral op dat Nederland extreem slecht scoort in relatie tot het potentieel in 2020. Volgens wat betreft de SP-fractie ligt het voor de hand om, zolang er nog een groot binnenlands potentieel is, niet op voorhand op import te gaan leunen. In een situatie waarin de verduurzamingsstrategie van NL is geïntegreerd in een samenhangende regionale aanpak met Duitsland, de Scandinavische landen, Engeland en België kan dat anders liggen, maar daar moet nog veel voor gebeuren.

Hetzelfde geldt voor de leveranciersverplichting. Wij steunen het idee, waarbij we neigen naar variant 1, maar pleiten voor een opzet die is afgestemd met onze buurlanden.

Opwekking van duurzame energie voor eigen gebruik, salderen voor de meter

De minister is in zijn brief over de motie van der Werf nog tamelijk vaag over de criteria voor de salderingspilot. Hoe wordt er straks geselecteerd? Het is de SP-fractie eigenlijk sowieso niet duidelijk wat een pilot aan extra kennis zou kunnen opleveren over saldering voor de meter.

De kosten zijn vooral afhankelijk van de mate waarin de criteria projecten uitsluiten. Volgens ons is er één cruciaal aspect aan salderen vóór de meter: er moet sprake zijn van een open-einde-regeling voor alle projecten die aan de criteria voldoen. Graag de bevestiging dat de minister dit uitgangspunt onderschrijft.

Dan nog een vraag over de uitvoering van de motie Jansen c.s. over salderen voor verenigingen van eigenaren. In het wetgevingsoverleg in december 2011 waren we het met de minister eens dat bij VvE's saldering met het verbruik van de individuele leden mogelijk wordt. Klopt het dat dit nog steeds niet geregeld is en zo nee, waar hangt deze vertraging op?

Netbeheerders

Hoe staat het met acties om administratieve netverliezen terug te dringen? Moet er nog iets gebeuren aan de kant van Min.V&J om de wietkwekers te laten betalen voor de kosten die ze veroorzaakt hebben?

De netbeheerders ontvangen nu veel te veel inkomsten voor meterhuur, om daarmee een fonds te kunnen vormen voor de uitrol van de slimme meter.

Maar het geld klotst daar inmiddels over de plinten, wij willen een plafond en een jaarlijkse verantwoording over deze pot.

Gaskwaliteit

Voor de gebruikers van laagcalorisch gas (alle huishoudens en een flink aantal bedrijven) is het van groot belang dat de specificaties van dit gas binnen een bandbreedte blijven die een veilig en energetisch efficiënt gebruik van toestellen mogelijk maken. De minister wil de bandbreedte vergroten, terwijl je ook zou kunnen kiezen voor het strippen van hogere koolwaterstoffen. Waarom kiest de minister niet voor dit scenario? En waarom zou deze taak per definitie niet opgepakt kunnen worden door de netbeheerders?

De minister zegt verder: de bovengrens van de Wobbe-Index blijft zoals hij is tot het toestellenpark van de consumenten een hogere waarde aankan. Hoe lang is dat?

Ik heb de minister al eerder gevraagd of hij de garantie kan geven dat de CV-ketels die morgen verkocht worden (en die nog niet geschikt zijn voor een andere bandbreedte of hoogcalorisch gas) nog twintig jaar gebruikt kunnen worden zonder problemen. Zolang gaan die toestellen namelijk mee.

Eens dat groen gas uit vergisting en vergassing gefaciliteerd moet worden. Wat betekent dit voor het rendement van toestellen?

COGEN [brief 5apr2012] geeft aan dat de nieuwe specificaties leiden tot problemen bij WKK-installaties die gebruik maken van gasmotoren en gasturbines (samen goed voor 30% elektriciteitsproductie). Gas met het door de Minister voorgestelde methaan getal >70 is volgens COGEN in combinatie met de voorgestelde instantane verandering technisch onbruikbaar in gasmotoren en gasturbines. De Minister gaat zonder argumenten voorbij aan de onder andere door KEMA Kiwa en Arcadis aanbevolen aanpak via keten optimalisatie.

De motie Jansen (33000-XIII nr.63) verzocht de regering om "...in overleg met grootverbruikers, gasleveranciers en netbeheerders te onderzoeken in hoeverre de Gaswet een aanpassing behoeft om de netbeheerders voldoende instrumenten te geven om ook op langere termijn de gasspecificaties binnen voor het gasgebruik aanvaardbare en verantwoorde normen te houden." Ik constateer dat veel marktpartijen –zie ook de reactie van VEMW- aangeven dat de koers van de minister helemaal niet op hun instemming kan rekenen.

De SP is bang dat een gaskwaliteitbeleid dat eenzijdig gericht is op de snelle uitrol van de gasrotonde, ingegeven door de belangen van de minister van Financien als aandeelhouder van Gasunie, negatief uitpakt voor de Nederlandse economie als geheel.

Ik vraag de minister daarom om een deskundige, onafhankelijke commissie in te stellen die toekomstige specificaties voor de gassamenstelling onderzoekt vanuit het perspectief van enerzijds veilige en doelmatige inzet van gas en anderzijds ketenintegratie.

Gasrotonde onderzoek Algemene Rekenkamer

De ARK heeft onderzoek gedaan naar de economische ratio van de Gasrotonde. Die is bijzonder slecht onderbouwd. Voor één onderdeel, de aankoop van het Duitse BEB netwerk in 2007, staat inmiddels vast dat op het aankoopbedrag van €2,1 miljard €1,8 miljard afgeboekt wordt. Het is een schrale troost dat ik namens de SP fractie vanaf op 25 november 2007 gewaarschuwd heb voor deze op drijfzand gebouwde investering. Vraag aan de minister: betekent dit dat nieuwe overnames van Gasunie voor buitenlandse regionale distributienetten van de baan is?

De SP-fractie heeft wel bij herhaling gepleit voor een een noordwest europees nutsbedrijf die de backbone van de gas- en hoogspanningsnetten gaat beheren. Ziet de minister de toenadering van Fluxys als een mogelijke eerste aanzet voor zo'n bedrijf?

380kV netwerken

De minister heeft in december gezegd dat hij nog een half jaar nodig had om een uitkoopregeling voor woningen onder hoogspanningstracées uit te werken. Dat half jaar is inmiddels voorbij en informeel hebben wij begrepen dat TenneT ruim twee maanden geleden al een aantal alternatieven heeft ingeleverd bij de minister. Hoe ziet de minister de verdere planning?

Onderschrijft hij dat een aantal bewoners, onder meer uit Oostzaan, al jaren zitten te wachten op een oplossing voor hun problematische situatie? Het lijkt de SP-fractie goed dat de Kamer in ieder geval zo snel mogelijk helderheid krijgt over de alternatieven, zodat deze zo nodig betrokken kunnen worden bij de verkiezingscampagne.